

JUDECĂTORIA ORHEI

Republica Moldova, MD-3505, mun. Orhei, str. Vasile Mahu, nr.135
email: jor@justice.md, Tel. +373 (235) 20 437, Fax. + 373 (235) 20 736
<https://jor.instante.justice.md/>

„14” 08 2026 nr. 5891

Curtea Constituțională

mun. Chișinău, str. Al. Lăpușneanu, nr. 28

Judecătoria Orhei, sediul Central, conform încheierii din 05 august 2026, transmite în adresa D-stră sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de reprezentantul Instituției de educație timpurie din sat. Șestaci, r-nul Șoldănești – director Guja Emilia, în cadrul examinării cauzei civile la cererea înaintată de Cernolevschi Svetlana împotriva IET Grădinița de copii „Scufița Roșie” din sat. Șestaci, r-nul Șoldănești cu privire la anularea ordinelor nr. 55 și nr. 56 din 01 septembrie 2025.

Anexă:

- sesizarea privind excepția de neconstituționalitate – 14 file,
- copia încheierii cu nr. 2-2570/2025 - 2 file.

Președintele interimar
al Judecătoriei Orhei

Veronica Cupcea

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

a textului „fără diminuarea drepturilor salariale” din cuprinsul art. 96 alin. (4) din Codul Muncii

A.2. Persoană juridică

1. Denumire și sediu: *Instituția de Educație Timpurie "Scufița Roșie"*

2. Numărul și data înregistrării: *Legea nr. 764/2001*

3. Numele administratorului

5. Reprezentant: *Emilia GUJA, primarul s. ȘESTACI*

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun¹

Excepția este ridicată în cadrul dosarului nr. 2-25176628-38-2-19122025, aflat pe rolul Judecătoriei Orhei, în care reclamantul Cernolevski Svetlana (persoană cu grad accentuat de dizabilitate, angajată a grădiniței de copii "Scufița Roșie" din s. ȘESTACI) a solicitat obligarea angajatorului la reducerea programului de lucru de la 40 la 30 de ore pe săptămână, cu menținerea integrală a salariului.

Circumstanțele specifice cauzei pendinte: corelația dintre facilitatea legală și riscul de utilizare abuzivă

Subliniem faptul că rigiditatea textului contestat favorizează apariția unor dezechilibre majore și suspiciuni de inechitate socială, aspect vizibil chiar din istoricul profesional al prezentei cauze. Documentele contabile și financiare ale instituției (tabelul de pontaj și borderourile de plată din perioada 2015 – 2016) atestă că, premergător obținerii certificatului, doamna Cernolevski Svetlana a activat în mod constant cu o normă de muncă supradimensionată, de 1,15, preluând inclusiv sarcini suplimentare substanțiale și înlocuind colegile aflate în concediu medical. Mai mult, încadrarea în gradul accentuat de dizabilitate s-a realizat fără a exista un istoric de spitalizare sau concedii medicale anterioare care să justifice o degradare bruscă a stării de sănătate. În aceste condiții, aplicarea mecanică și necondiționată a art. 96 alin. (4) din Codul Muncii obligă instituția publică să garanteze un salariu integral pentru un program redus, deși randamentul și capacitatea de muncă anterioară dovedesc o rezistență fizică deplină. Actuala formulare a legii nu oferă angajatorului niciun instrument de verificare sau temporizare a facilității, transformând o măsură de protecție socială într-o pârgă ce poate fi utilizată abuziv, în detrimentul direct al bugetului public și al securității minorilor din instituție, contrar spiritului art. 1 din Legea nr. 60/2012, care plafonează protecția la „un nivel identic cu ceilalți membri ai societății”.

¹ Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării²

Prin prezenta sesizare, pârâtul — **Instituția de Educație Timpurie din s. ȘESTACI, raionul Șoldănești**, reprezentată legal de director Guja Emilia — ridică excepția de neconstituționalitate și solicită Curții Constituționale să se pronunțe asupra constituționalității dispozițiilor art. 96 alin. (4) din Codul Muncii.

Norma contestată are următorul cuprins:

„(4) Pentru persoanele cu dizabilități severe și accentuate [...] durata redusă a timpului de muncă [este] 30 de ore pe săptămână, fără diminuarea drepturilor salariale [...]”.

Solicităm Curții să declare neconstituțional acest text în măsura în care se aplică mecanic în cadrul instituțiilor de educație timpurie, fără a prevedea mecanisme compensatorii financiare sau logistice de la bugetul de stat, punând angajatorul în imposibilitatea de a asigura supravegherea permanentă și siguranța copiilor.

² În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratione materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție³

Aplicarea art. 96 alin. (4) din Codul Muncii în contextul specific al unei instituții de educație timpurie – unde se află copii preșcolari, uneori cu vârste foarte mici (inclusiv copii cu Cerințe educaționale speciale /CES/) – afectează în mod direct următoarele drepturi și principii constituționale:

- Art. 50 alin. (1) și (4) din Constituție (Ocrotirea copiilor): Statul și instituțiile publice au obligația constituțională de a asigura un mediu sigur pentru minori. Textul contestat obligă la reducerea orelor de muncă ale personalului fără a oferi o modalitate legală și bugetară de acoperire a „golurilor” de supraveghere, punând în primejdie viața, sănătatea și dezvoltarea normală a copiilor preșcolari.
- Art. 51 din Constituție (Protecția persoanelor cu dizabilități): Constituția garantează dreptul la măsuri speciale de integrare. Totuși, acest drept trebuie corelat cu legislația organică. **Art. 1 din Legea nr. 60/2012 privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități** stipulează clar că scopul este garantarea participării acestora în toate domeniile vieții „la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății”. Facilitatea muncii reduse cu menținerea salariului integral transferă o sarcină financiară și organizatorică disproporționată pe umerii unui angajator public cu buget limitat, depășind conceptul de asigurare a unui nivel „identic” și generând un dezechilibru sistemic.
- Art. 43 alin. (3) din Constituție (Dreptul la muncă): Plafonul general este de 40 de ore. Derogarea instituită în favoarea persoanelor cu dizabilități devine nelegitimă în momentul în care aplicarea ei rigidă anulează drepturile fundamentale ale beneficiarilor serviciului educațional (copiii).
- Art. 8 din Constituție raportat la Principiul interesului superior al copilului: Acest principiu internațional -, consacrat prin Convenția ONU cu privire la drepturile copilului (ratificată de Republica Moldova) și prin Legea nr. 370/2023 privind drepturile copilului, cu valoare constituțională prin art. 8 din Constituție. Acest principiu impune ca orice măsură care poate afecta siguranța sau dezvoltarea copilului să fie evaluată prioritar, iar în caz de conflict între interesele unui adult și cele ale copilului, interesul copilului să prevaleze.

În concluzie, art. 96 alin. (4) din Codul Muncii nu poate fi aplicat în cadrul unei instituții de educație timpurie decât în măsura în care se asigură simultan respectarea art. 50 din Constituție. În forma sa actuală, norma creează un conflict direct între dreptul persoanei cu dizabilități (art. 51) și dreptul copiilor la ocrotire și siguranță (art. 50), fără a oferi angajatorului nicio soluție legală pentru a rezolva acest conflict.

³ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁴

1. Caracterul prevăzut de lege al ingerinței

Obligația impusă angajatorului public de a reduce programul salariatului cu 10 ore pe săptămână, achitându-i un salariu complet pentru ore neprestate, constituie o ingerință directă în libertatea de organizare instituțională și în dreptul copiilor la siguranță. Aceasta este expres prevăzută de art. 96 alin. (4) din Codul Muncii.

2. Scopul legitim

În mod abstract, măsura urmărește un scop legitim: protecția specială și integrarea profesională a persoanelor cu dizabilități (art. 51 din Constituție). Totuși, legiuitorul nu a corelat acest scop cu realitatea din teren. Persoanele cu dizabilități beneficiază deja de măsuri de suport public direct, cum ar fi pensia de dizabilitate asigurată din bugetul asigurărilor sociale de stat.

3. Lipsa de proporționalitate și caracterul intruziv

Norma este profund disproporționată în contextul educației timpurii din următoarele considerente:

- Consecințe grave asupra minorilor: În instituțiile de educație timpurie (grădinițe/creșe), lipsa unei educatoare sau îngrijitoare timp de 10 ore pe săptămână (fără înlocuitor) lasă copiii nesupravegheați în momente critice (alimentație, somn, activități exterioare). Aceasta direct sporește riscul de răniri sau accidente, încălcând interdicția constituțională de a pune în primejdie viața minorilor (art. 50 alin. (4)).
- Capcanele financiare pentru instituțiile publice: O instituție publică finanțată per elev/preșcolar are un buget strict delimitat. Ea nu poate angaja legal un înlocuitor cu jumătate de normă pentru a acoperi cele 10 ore lipsă, deoarece fondul de salarizare al postului respectiv este deja consumat integral de salariatul cu dizabilitate (care lucrează 30 de ore dar încasează bani pentru 40). Angajatorul este prins într-o dilemă imposibilă: fie încalcă legislația muncii, fie pune în pericol siguranța fizică a copiilor.
- Rigiditatea absolută a normei: Articolul contestat nu prevede nicio clauză de excepție pentru sectoarele critice (educație, sănătate, asistență socială) unde prezența fizică la orele de program este indisolubil legată de securitatea vieții altor persoane.
- Denaturarea Legii nr. 60/2012: Prin sintagma „la un nivel identic cu ceilalți membri ai societății”, legiuitorul a urmărit eliminarea barierelor și a discriminării (asigurarea egalității de șanse), nu crearea unei supra-facilități care destabilizează funcționarea instituțiilor statului și aduce atingere drepturilor altor cetățeni vulnerabili (copiii preșcolari).

4. Existența unor alternative mai puțin intruzive

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

Legiuitorul ar fi putut adopta măsuri la fel de eficiente pentru protecția salariatului, dar complet sigure pentru copii:

- Mecanism de subvenționare: Suportarea diferenței de 10 ore nelucrate direct din bugetul de stat (fondul de șomaj/asigurări sociale), permițând instituției să angajeze personal suplimentar pentru orele rămase descoperite.
- Prag de siguranță normat: Interzicerea aplicării reducerii timpului de muncă dacă prin aceasta se coboară sub raportul minim legal adult-copil, până la identificarea unui înlocuitor.

5. Ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit?

Nu, în contextul educației timpurii, ingerința este disproporționată. Motivele sunt următoarele:

- Gravitatea afectării drepturilor copilului: Reducerea programului de lucru al unei educatoare sau îngrijitoare poate duce la nesupravegherea copiilor în momente critice (masă, somn, joacă în aer liber, ieșiri). Acest lucru poate genera accidente grave, răni sau chiar punerea în pericol a vieții, contrar art. 50 alin. (4) din Constituție.
- Imposibilitatea practică pentru angajator de a respecta simultan ambele drepturi: În lipsa unui mecanism de compensare financiară sau de suplimentare a personalului, angajatorul dintr-o instituție publică de educație timpurie (cu buget limitat) nu poate angaja un alt cadru pentru a acoperi orele lipsă. Astfel, este forțat fie să refuze aplicarea art. 96 alin. (4) (rămânând astfel în afara legii), fie să aplice reducerea programului, ceea ce duce la subdimensionarea gravă a personalului și la punerea în pericol a copiilor.
- Caracterul absolut al normei contestate: Art. 96 alin. (4) din Codul Muncii nu conține nicio clauză de excepție pentru domenii esențiale precum educația timpurie, sănătatea sau asistența socială, unde reducerea personalului poate avea consecințe directe asupra vieții și integrității altor persoane (în special copii). Această rigiditate excesivă face ca aplicarea sa să fie disproporționată.
- Ierarhia valorilor constituționale: Deși protecția persoanelor cu dizabilități este o valoare importantă (art. 51), protecția copiilor (art. 50) este consacrată printr-o interdicție expresă de a le pune în primejdie viața sau dezvoltarea. În caz de conflict între dreptul unui adult la anumite facilități de muncă și dreptul copilului la siguranță, interesul superior al copilului prevalează (art. 8 din Constituție coroborat cu Convenția ONU cu privire la drepturile copilului și jurisprudența relevantă a CEDO).

Aplicarea art. 96 alin. (4) din Codul Muncii în cadrul instituțiilor de educație timpurie, fără a fi însoțită de măsuri compensatorii care să permită menținerea unui nivel sigur de supraveghere, încalcă art. 50 din Constituție (dreptul copilului la ocrotire specială și interdicția punerii în primejdie a vieții sau dezvoltării), precum și principiul interesului superior al copilului cu valoare constituțională.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁵

1. *Copia Tabelului de pontaj pentru perioada ianuarie – aprilie 2016.*
2. *Copia Borderoului de plată pentru perioada menționată.*
3. *Copia certificatului privind încadrarea dnei Cernolevschi Svetlana în grad de dizabilitate.*

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu prevederile normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii cu obiect similar pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de drept comparat), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁶

Declar pe propria mea onoare și confirm prin semnătură că toată informația și documentele prezentate Curții Constituționale sînt veridice.

Digitally signed by Guja Emilia
Date: 2026.05.25 11:02:48 MSK
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova
MOLDOVA EUROPEANĂ

Emilia GUJA, director IET "Scufița Roșie"

document semnat electronic în conformitate cu Legea nr. 91 din 29.05.2014
verificarea semnăturii poate fi efectuată la adresa: <https://msign.gov.md>

⁶ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

ÎN C H E I E R E

05 august 2026

mun. Chișinău

Judecătoria Orhei sediul Central
Instanța de judecată în componența:
Președintele ședinței, judecător
Grefier

Alexandra Romanăș
Doina Cotruță

examinând în ședință publică problema ridicării excepției de neconstituționalitate, în cauza civilă la cererea înaintată de reprezentantul Instituției de educație Timpurie din sat. Șestaci r-nul Șoldănești – director Guja Emilia

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Cernolevschi Svetlana împotriva IET Grădinița de copii "Scufița Roșie" din sat. Șestaci r-nul Șoldănești cu privire la anularea Ordinelor nr. 55 și nr. 56 din 01 septembrie 2025

c o n s t a t ă :

La data de 19 decembrie 2025, Cernolevschi Svetlana a înaintat cerere de chemare în judecată împotriva IET Grădinița de copii "Scufița Roșie" din sat. Șestaci r-nul Șoldănești cu privire la anularea Ordinelor nr. 55 și nr. 56 din 01 septembrie 2025

La data de 25 mai 2026, Instituția de educație Timpurie din sat. Șestaci r-nul Șoldănești – director Guja Emilia a înaintat cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate a art. 96 alin. (4) din Codul muncii, care prevede: *(4) Pentru persoanele cu dizabilități severe și accentuate (dacă aceștia nu beneficiază de înlesniri mai mari) se stabilește o durată redusă a timpului de muncă de 30 de ore pe săptămână, fără diminuarea drepturilor salariale și a altor drepturi prevăzute de legislația în vigoare.*

Solicitând declararea neconstituționalității acestui text în măsura în care se aplică mecanic în cadrul instituțiilor de educație timpurie, fără a prevedea mecanisme compensatorii financiare sau logistice de la bugetul de stat, punând angajatorul în imposibilitatea de a asigura supravegherea permanentă și siguranța copiilor.

Prin urmare, susține că condițiile statuate la art.12¹ alin.(2) din CPC sunt întrunite.

Solicită reclamantul admiterea cererii și transmiterea sesizării formulate Curții Constituționale pentru examinare.

Reprezentantul reclamantei Cernolevschi Svetlana – avocatul Bunduchi Vitalie, în ședința de judecată nu a obiectat asupra cererii, dar a lăsat soluția la discreția instanței de judecată.

Reprezentantul pârâtului Instituției de educație Timpurie din sat. Șestaci r-nul Șoldănești – director Guja Emilia a solicitat admiterea cerii.

Studiind materialele cauzei instanța de judecată ajunge la concluzia că cererea înaintată de reprezentantul Instituției de educație Timpurie din sat. Șestaci r-nul

Șoldănești – director Guja Emilia este una întemeiată și urmează a fi admisă din următoarele considerente.

În conformitate cu art.12/1 alin.(1), (2), (3) și (5) CPC, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

La ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîină pledoariile.

Instanța de judecată poate ridica excepția de neconstituționalitate doar dacă cererea de chemare în judecată sau cererea de apel a fost acceptată în modul prevăzut de lege ori dacă cererea de recurs împotriva hotărîrii sau deciziei curții de apel a fost declarată admisibilă conform legii.

Conform pct.79-80 din hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, pentru interpretarea art.135 alin.(1) lit.a) și lit.g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate.

Curtea a menționat că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Curtea Constituțională prin pct. 82-83 din aceeași hotărâre a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, și anume dacă excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu, dacă prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, și dacă nu există o hotărâre anterioară a Curții avînd ca obiect prevederile contestate.

Verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.

2
Articolul 12/1 alin.(4) CPC prevede că dacă nu sînt întrunite cumulativ condițiile specificate la alin.(2), instanța refuză ridicarea excepției de neconstituționalitate printr-o încheiere care poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Conform pct.44 din hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 9 februarie 2016, excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată doar în cadrul unui proces judiciar, la orice etapă a procesului de judecată.

Examinând cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate în coraport cu circumstanțe cauzei, instanța de judecată reține că, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse în art.135 alin.(1) lit.a) din Constituția RM, excepția este ridicată de către una din părți –reclamantul Donos Tudor, prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și nu există o hotărâre anterioară a Curții, având ca obiect prevederile contestate din care considerente cererea este pasibilă de admis.

Astfel, în condițiile în care controlul constituționalității actului normativ ce urmează a fi aplicat este de competența Curții Constituționale, iar în conformitate cu art. 12/1 alin.(3) CPC, ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează examinarea în continuare a cauzei, însă pînă la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amîna pledoariile.

În temeiul prevederilor art.art.12¹, 269-270 Codul de procedură civilă, instanța de judecată,

d i s p u n e:

Se admite cererea reprezentantului Instituției de educație Timpurie din sat. Șestaci r-nul Șoldănești – director Guja Emilia privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Se transmite Curții Constituționale sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, ridicată de reprezentantul Instituției de educație Timpurie din sat. Șestaci r-nul Șoldănești – director Guja Emilia, în cadrul examinării cauzei civile la cererea înaintată de depusă de Cernolevschi Svetlana împotriva IET Grădinița de copii "Scufița Roșie" din sat. Șestaci r-nul Șoldănești cu privire la anularea Ordinelor nr. 55 și nr. 56 din 01 septembrie 2025.

Încheierea separat nu se supune nici unei căi de atac, dar poate fi atacată odată cu fondul cauzei.

Președintele ședinței, judecător

Alexandra Romanaș

Copia corespunde originalului

Alexandra Romanaș